

רשומות

הצעות חוק

26 ביוני 1995

2411

כ"ח בסיון התשנ"ה

עמוד

510 הצעת חוק העוברים הסוציאליים, התשנ"ה-1995

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חבר הכנסת מטעם ועדת העבודה והרווחה של הכנסת:

הצעת חוק העובדים הסוציאליים, התשנ"ה-1995*

- הגדרות 1. בחוק זה –
- “עבודה סוציאלית” – עיסוק במקצוע כמשלה יד לשיפור תפקודם האישי והחברתי של הפרט והמשפחה על-ידי טיפול, שיקום, ייעוץ והדרכה הנעשים בדרך כלל בידי עובד סוציאלי;
- “עובד סוציאלי” – מי שכשיר להיות עובד סוציאלי לפי חוק זה והוא רשום במירשם העובדים הסוציאליים האמור בסעיף 10 (להלן – המירשם);
- “השר” – שר העבודה והרווחה.
- כשירות 2. תושב ישראל כשיר להיות עובד סוציאלי וזכאי להירשם במירשם אם נתקיים בו כל אחד מאלה:
- (א) הוא בעל תעודת גמר של אחד מאלה:
- (1) בית ספר לעבודה סוציאלית של מוסד להשכלה גבוהה בישראל המוכר על-פי חוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958;
- (2) בית הספר המרכזי להכשרת כוח אדם בתחום שירותי הרווחה שבפיקוח משרד העבודה והרווחה, בקורס הסבת אקדמאים לעבודה סוציאלית, בכפוף לתנאים שתקבע ועדת הרישום האמורה בסעיף 11 (להלן – ועדת הרישום);
- (3) מוסד אקדמי ללימודי עבודה סוציאלית מחוץ לישראל שיוכר לענין זה על ידי ועדת הרישום.

דברי הסבר

במקצוע העבודה הסוציאלית ולהבטיח ששירותי העבודה הסוציאלית יינתנו רק בידי הכשירים לכך.

בהתאם להצעת החוק ינהל מירשם של עובדים סוציאליים שיהיו רשאים להירשם בו רק בעלי הכשירויות המתאימות (סעיף 2). תוקם ועדת רישום מיוחדת אשר תהא מוסמכת להכיר במוסדות להכשרת עובדים סוציאליים מחוץ לישראל, וכן לטפל בסוגים מסויימים של בקשות לרישום (סעיפים 11 עד 14).

תוקם מועצה ציבורית מייעצת לשר העבודה והרווחה לענין החוק, (סעיף 4). וכן יוקמו ועדת משמעת ועדת תלונות לטיפול בעבירות אתיקה מקצועית של עובדים סוציאליים (סעיפים 22 עד 32).

תיקבע חובת סודיות לגבי מידע המגיע לעובד סוציאלי עקב תפקידו וכן חסינות מסויימת לגבי מידע כזה בבתי המשפט (סעיפים 20 ו-21).

בישראל מועסקים כ-6,000 עובדים סוציאליים, בעיקר במשרדי ממשלה, מוסדות רווחה ושירותי בריאות. מקצוע העבודה הסוציאלית הינו מקצוע אקדמי ונלמד באוניברסיטאות ובמוסדות להשכלה גבוהה.

העבודה הסוציאלית היא בעלת חשיבות מרובה לרווחתה של האוכלוסייה. בעבר רווחה התפיסה שהעבודה הסוציאלית מכוונת רק לשכבות מצוקה המאופיינות בקשיים כלכליים וחברתיים קשים. כיום נתפסת העבודה הסוציאלית, הן בישראל והן מחוצה לה, כחלק בלתי נפרד של שירותי הרווחה הכלליים במדינה, המעניקה שירותים לכל שכבות האוכלוסייה בעת הצורך.

מתן שירותי עבודה סוציאלית מחייב, במיוחד כיום, כשירות ורמה מקצועית גבוהה, ולכן יש חשיבות להבטיח שבמקצוע זה יעסקו רק אלה שהוסמכו לכך כדן. מטרת החוק המוצע היא, להסדיר את העיסוק

* הצעת חוק מס' שכ"א, הועברה לוועדה ביום י' בחשון התשנ"ד (10 בנובמבר 1993).
ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

(ב) ערב תחילתו של חוק זה היה בשיר לעבודה סוציאלית לפי חוק שירותי הסעד, התשי"ח-1958.²

3. (א) ועדת הרישום רשאית ליתן לאדם כשירות זמנית של עובד סוציאלי (להלן – כשירות זמנית) לתקופה שתקבע, אף למי שאינו תושב ישראל ובלבד שהתקיימו בו התנאים לרישום במרשם בהתאם לסעיף 2. מי שניתנה לו כשירות זמנית יראוהו, לענין חוק זה, כמו שרשום במיורשם.

(ב) כשירות זמנית, יכול שייקבעו לגביה תנאים.

4. השר ימנה מועצת עובדים סוציאליים (להלן – המועצה) אשר תמנה 31 חברים והרכבה יהיה –

(1) השר או מי שהוא ימנה לכך – והוא יהיה יושב ראש המועצה;

(2) נציגים של משרד העבודה והרווחה, נציג משרד הבריאות ונציג משרד הביטחון;

(3) 4 עובדים סוציאליים נציגי מועצת בתי הספר לעבודה סוציאלית;

(4) 2 נציגים של ארגונים וולונטריים בתחום הרווחה שיקבע השר;

(5) נציג נציבות שירות המדינה;

(6) 3 עובדים סוציאליים נציגי מרכז השלטון המקומי;

(7) 7 עובדים סוציאליים נציגי ארגון העובדים המייצג את רוב העובדים הסוציאליים בישראל (להלן – איגוד העובדים הסוציאליים);

(8) 5 נציגי ציבור שיקבע השר;

(9) 3 נציגים המשתמשים בשירותי רווחה שיקבע השר.

5. תפקידי המועצה הם: תפקידי המועצה הם:

(1) ייעוץ לשר בענינים שעליהם הוא חייב לפי חוק זה להתייעץ עם המועצה, ובענינים אחרים שיביא בפניה והנוגעים לעיסוק בעבודה סוציאלית בישראל;

(2) תפקידים אחרים שיפורטו לפי חוק זה.

6. חבר המועצה יכהן שלוש שנים, ומותר לחזור ולמנותו: נתפנה מקומו, יתמנה באותה דרך חבר אחר במקומו שיכהן עד תום תקופת כהונתו של קודמו. מי שכיהן כחבר המועצה שתי תקופות רצופות יוכל לשוב ולהתמנות אליה רק לאחר הפסקה של 3 שנים רצופות.

7. המועצה רשאית לקבוע את סדרי עבודתה, ככל שאלה לא נקבעו לפי חוק זה.

8. המועצה רשאית למנות מבין חבריה ושלא מבין חבריה ועדות קבועות וועדות לענינים מסוימים, לקבוע את תפקידיהן וסמכויותיהן ולהאציל להן מסמכויותיה, ובלבד שבכל ועדה שהמועצה תאציל לה מסמכויותיה יהיה רוב חברי המועצה.

9. הרישום במיורשם חייב להודיע תוך 30 ימים על כל שינוי שחל לגביו בפרטי הרישום, והוא או מעבירו חייב למסור לרשם שיתמנה בהתאם לסעיף 10, לפי דרישתו, כל ידיעה הנוגעת לענין הרישום.

² ס"ח התשי"ח, עמ' 103.

10. השר ימנה אדם שיכהן כרשם העובדים הסוציאליים (להלן – הרשם) ואשר ינהל מרשם שבו יירשמו הבשירים לעבודה סוציאלית. רשה

11. (א) השר ימנה ועדת רישום של המישה שתפקידיה יהיו כמפורט בחוק זה. ועדת רישום
(ב) חברי הועדה יהיו –

- (1) נציג משרד העבודה והרווחה, והוא יהיה יושב ראש הועדה;
- (2) שני חברי מועצה שיבחר השר מתוך רשימה שהגישה לו המועצה לפי דרישתו. לא הוגשה לשר רשימה תוך 60 ימים לאחר הדרישה ימנה השר שני חברי מועצה הנראים לו;
- (3) עובד סוציאלי נציג איגוד העובדים הסוציאליים;
- (4) חבר אחד מתוך סגל ההוראה בעבודה סוציאלית במוסד להשכלה גבוהה לפי חוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958, שיוצע על ידי מועצת בתי הספר לעבודה סוציאלית.

(ג) חברי הועדה האמורים בסעיף קטן (ב)2, (3) ו-(4) יתמנו לשלוש שנים ומותר לחזור ולמנותם.

(ד) ועדת הרישום רשאית למנות מבין חבריה ועדות משנה הרשאיות להחליט במקום הועדה בכל ענין זולת עיון חוזר לפי סעיף 13.

(ה) הרשם רשאי להשתתף בישיבות ועדת הרישום בדעה מייעצת.

12. (א) ועדת הרישום רשאית להכיר במוסד ללימודי עבודה סוציאלית מחוץ לישראל, כאמור בסעיף 2(א)3 או בסוג מסויים של תעודות הניתנות על ידי אותו מוסד או תוך הבחנה בין תכניות לימודים שונות, ובלבד שאותה תעודה או תכנית לימודים מקנה תואר אקדמי ראשון לפחות. הכרה במוסד מחוץ לישראל

(ב) הרשם יפרסם ברשומות הודעה בדבר הכרה במוסד ללימודי עבודה סוציאלית כאמור בסעיף קטן (א).

13. (א) מי שבקשתו לרישום במרשם נדחתה על ידי הרשם, מחמת שלדעת הרשם אינו כשיר לעבודה סוציאלית, רשאי לפנות לוועדת הרישום תוך 30 ימים מיום הודעת הרשם בכתב על הסירוב לרשמו, בבקשה לעיון נוסף בבקשתו. עיון נוסף

(ב) ועדת הרישום רשאית –

(1) להורות לרשם לרשום את המבקש במרשם אם שוכנעה שהינו כשיר לעבודה סוציאלית;

(2) לדחות את בקשת המבקש.

14. (א) ועדת הרישום רשאית לדחות בקשת רישום אף אם המבקש הינו כשיר לעבודה סוציאלית אם הוא הורשע תוך תקופה של שש שנים שקדמו להגשת הבקשה בעבירה שיש עמה קלון, או בעבירה שלפיה הינו חסר את האחריות הדרושה לעיסוק בעבודה סוציאלית, או אם קיימות נסיבות שמהן נובע שהמבקש אינו מסוגל או אינו ראוי להיות עובד סוציאלי. סמכות ועדת רישום

(ב) נרשם אדם במרשם תוך מסירת נתונים כוזבים או תוך הסתרת עובדות אשר אילו היו ידועות לוועדת הרישום או לרשם, יש יסוד סביר להניח שהיו פועלים לפי סעיפים קטנים (א) או (ג) – רשאית ועדת הרישום לבטל את רישומו של אותו אדם במרשם.

- (ג) היה הרשם סבור כי נתקיימו הוראות סעיפים קטנים (א) או (ב), לגבי מבקש רישום במרשם או מי שרשום בו, רשאי הוא להעביר את הענין להכרעת הועדה.
15. הרשם, המבקש רישום או מי שרישמו נתבטל כאמור בסעיף 14, רשאים לערער לפני בית המשפט המחוזי שבתחום שיפוטו מתגורר המבקש על החלטת ועדת הרישום תוך 30 ימים מיום שהומצאה לו החלטת ועדת הרישום.
16. מי שאינו עובד סוציאלי לא יעסוק בעבודה סוציאלית, אולם לענין חוק זה לא יראו כעיסוק בעבודה סוציאלית פעולה שעשה אדם באקראי או פעולה ארעית שעשה במהלך עיסוקו במקצועו או במשלח ידו, שאינם עבודה סוציאלית, ובלבד שעשה את הפעולה בתום לב.
17. לא יעסיק אדם בעבודה סוציאלית את מי שאיננו עובד סוציאלי.
18. לא יתחזה אדם כעובד סוציאלי ולא ישתמש בתואר עובד סוציאלי או בתואר הדומה לו עד כדי להטעות, אלא אם כן הוא עובד סוציאלי.
19. על אף הוראות סעיפים 16 עד 18 רשאי השר, לאחר התייעצות עם המועצה, לקבוע תפקידים או משרות, אשר רק בחלקם הינם בתחום העבודה הסוציאלית, שמותר לעסוק בהם גם לאדם שאינו עובד סוציאלי, או שניתן להעסיק בהם אדם כאמור, ובלבד שהוא יהיה בפיקוח ובהדרכה של עובד סוציאלי לגבי אותו חלק מהתפקיד או מהמשרה כאמור, שמותר לעסוק בהן רק לעובד סוציאלי וכן שניתן להעסיק בהן רק עובד סוציאלי.
20. (א) כל מידע על אדם שהגיע לעובד סוציאלי במהלך עיסוקו, חובה עליו לשמרו בסוד ואינו רשאי לגלותו אלא באחת מנסיבות אלה:
- (1) בהסכמתו של אותו אדם, בתנאי שהעובד הסוציאלי שוכנע כי הגילוי לא יפגע באיתו אדם או באדם אחר;
 - (2) הגילוי דרוש לשם טיפול באותו אדם;
 - (3) הגילוי דרוש לשם מניעת פגיעה באותו אדם או באדם אחר;
 - (4) קיימת בחוק חובה או רשות לגילוי המידע;
 - (5) הגילוי נעשה למטרה שבמסגרת סמכויותיו או תפקידיו של מקבל המידע;
 - (6) הגילוי נדרש על ידי ועדת המשמעת או ועדת התלונות כמשמעותן בחוק זה;
 - (7) בית המשפט המחוזי התיר את גילוי המידע אם נוכח שקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת.
- (ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם על מי שקיבל את המידע כאמור מעובד סוציאלי.
21. אלה יהיו עבירות משמעת של עובד סוציאלי:
- (1) התנהגות שאינה הולמת את המקצוע, לרבות עבירה על כללי אתיקה מקצועית שקבע השר לאחר התייעצות עם המועצה;
 - (2) השגת הרישום במרשם או הכשירות הזמנית לעסוק כעובד סוציאלי על ידי מצג שווא;

- (3) גילוי רשלנות חמורה או חוסר אחריות בעיסוקו המקצועי;
- (4) הרשעה בעבירה שיש עמה קלון או שיש בה כדי להציגו כחסר האחריות הדרושה לעסוק בעבודה סוציאלית.
- ועדת משמעת 22. השפיטה המשמעתית תהיה בידי ועדת משמעת שהרכבה יהיה כלהלן:
- (1) חבר לשכת עורכי הדין בעל ותק של חמש שנים לפחות שיתמנה על ידי שר המשפטים לאחר התייעצות אם השר והוא יהיה היושב ראש;
- (2) נציג משרד העבודה והרווחה שימנה השר;
- (3) עובד סוציאלי בעל ותק של חמש שנים לפחות שימנה השר על פי המלצת המועצה; לא המליצה המועצה כאמור תוך 60 ימים מיום הדרישה – עובד סוציאלי כאמור שיקבע השר;
- (4) עובד סוציאלי בעל ותק של חמש שנים לפחות שימנה השר על פי המלצת איגוד העובדים הסוציאליים;
- (5) מי שיתמנה על ידי השר מתוך סגל ההוראה במוסד ללימודי עבודה סוציאלית המוכר על פי חוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958, על פי המלצת מועצת בתי הספר לעבודה סוציאלית.
- תקופת כהונה 23. חבר ועדת המשמעת יתמנה לתקופה של שלוש שנים. אך אפשר לחזור ולמנותו מחדש לתקופה נוספת וכן למנותו שוב לאחר הפסקה של שלוש שנים רצופות לפחות. סיומה של תקופת המינוי אינו פוסל חבר ועדה לסיים ענין שהתחיל לדון בו.
- הפסקת כהונה 24. כהונתו של חבר ועדת משמעת תיפסק בהתקיים אחד מאלה:
- (1) הוא התפטר מחברותו בוועדת המשמעת על ידי מסירת כתב התפטרות לשר;
- (2) נבצר ממנו, דרך קבע, למלא את תפקידו והשר מסר לו הודעה על הפסקת חברותו בוועדת המשמעת בשל כך;
- (3) הוא הועמד לדין משמעתי על פי חוק זה.
- אי תלות 25. אין על חבר ועדת משמעת מרות בעניני שפיטה זולת מרות הדין.
- מנין חוקי 26. ועדת משמעת לא תדון בהרכב של פחות משלושה חברים, וכיניהם היושבי-ראש.
- ועדת תלונות 27. (א) השר ימנה ועדת תלונות בת שלושה חברים.
(ב) חברי ועדת התלונות יהיו –
- (1) שני עובדים סוציאליים שהמועצה הציעה לשר לפי דרישתו ואם לא הציעה תוך 60 ימים לאחר הדרישה – שני עובדים סוציאליים שייראו לשר;
- (2) נציג משרד העבודה והרווחה שהינו חבר לשכת עורכי הדין והוא יהיה התובע מטעם הועדה (להלן – תובע).
- (ג) קובלנה על עבירת משמעת תוגש לוועדת התלונות.
- סמכות ועדת תלונות 28. (א) הוגשה לוועדת התלונות קובלנה על עבירת משמעת, תבדוק הועדה את הקובלנה או תטיל על אחד מתבריה לחקור בענין ותחליט לפי תוצאות הבדיקה או החקירה אם להביא את העובד הסוציאלי לדין לפני ועדת המשמעת.

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לשלול מהיועץ המשפטי לממשלה או מבא-כוחו את הזכות להגיש קובלנה לוועדת המשמעת ולשמש לפנייה כתובע.

(ג) לחוקר לפי סעיף קטן (א) יהיו לענין חוק זה הסמכויות של מפקח משטרה לפי סעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות)³, וסעיף 3 לאותה פקודה יחול על חקירותיו מכוח סמכויותיו אלה, בשינויים המחוייבים.

(ד) נמחק שם העובד הסוציאלי מן המרשם לפי בקשתו או מסיבה אחרת, רשאית ועדת התלונות להמשיך ולפעול לפי סעיף קטן (א) או להחליט על התליית ההליכים המשמעתיים או על ביטולם.

צורת הדין 29. (א) ועדת המשמעת תדון בדלתיים סגורות.

(ב) דיון משמעת יתנהל בפני התובע והנאשם, אך רשאית הועדה לנהל דיון שלא בפני הנאשם אם סניגורו מתייצב במקומו או אם נעדר הנאשם מהישיבה ללא סיבה מספקת, לאחר שהוזהר שאם ייעדר ללא סיבה מספקת רשאית הועדה לדון בענין שלא בפניו.

סדרי דין 30. שר המשפטים, לאחר התייעצות עם השר, יקבע את סדרי הדין בפני ועדת המשמעת. כל עוד לא הותקנו תקנות, או בענין שלא נקבעה לגביה הוראה בתקנות, תפעל הועדה בדרך הנראית לה כמועילה ביותר.

דיני ראיות 31. ועדת המשמעת אינה כפופה לדיני הראיות אלא במידה שהדבר נקבע על פי חוק זה.

עונשים משמעתיים 32. ואלה הם העונשים המשמעתיים:

(1) התראה;

(2) נזיפה;

(3) קנס עד 10,000 ש"ח;

(4) התליית הרישום במרשם לתקופה של עד 5 שנים, כולל תקופת השעיה זמנית על פי סעיף 34, אם היתה כזו;

(5) מחיקה מהמרשם; ואולם מי שנדון למחיקה מהמרשם רשאי להגיש לוועדת הרישום בקשה לרישום מחדש לאחר תום 5 שנים מהמחיקה ואם שוכנעה ועדת הרישום שקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, רשאית היא להורות לרשם לרשמו מחדש במרשם.

עיוור 33. התובע, הנאשם או היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו כשהוא פועל לפי סעיף 27(ב) רשאים, תוך 30 ימים לאחר המצאת החלטת ועדת המשמעת, לערער עליה לפני בית המשפט המחוזי שבתחום שיפוטו נמצא מקום מגוריו של הנאשם.

פרסום 34. ועדת המשמעת רשאית להורות על פרסום החלטתה או פרטים ממנה.

התליה 35. (א) היה לוועדת התלונות חשד סביר שעובד סוציאלי עבר עבירת משמעת, או שמתנהלים נגדו הליכים פליליים שעולה מהם מעשה או מחדל כאמור בסעיף 21, רשאי תובע בשם הועדה לבקש מועדת המשמעת כי יתלו זמנית את רישומו של עובד סוציאלי במרשם עד להכרעת דינו בוועדת המשמעת או בבית המשפט.

³ חוקי א"י, כרך א' 439(ע), 467(א).

(ב) הוגשה עתירה כאמור בסעיף קטן (א), רשאית ועדת המשמעת להחליט על התליית רישומו של העובד הסוציאלי במרשם עד להכרעת דינו בוועדת המשמעת או בבית המשפט או לתקופה קצרה מזו, כפי שתקבע.

(ג) על החלטת ההתליה יחולו הוראות סעיף 32.

סיכון כפול 36. ענישה או זיכוי בפלילים אינם מונעים אישומו של עובד סוציאלי בעבירת משמעת בשל אותו מעשה או מהדל, וענישה או זיכוי בפני ועדת משמעת אינם מונעים אישומו בפלילים.

עונשין 37. העובר על הוראה מהוראות סעיפים 9, 16, 17 או 18, דינו – מאסר ששה חודשים או קנס כאמור בסעיף 61 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.⁴

ביצוע ותקנות 38. (א) השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, לרבות פרטי הרישום במרשם ופרטי הטופס ואופן הגשת הבקשה לרישום.

(ב) השר רשאי לקבוע לאחר התייעצות עם המועצה –

- (1) שענף בעבודה סוציאלית יהיה מומחיות מוכרת;
- (2) תנאים למומחיות מוכרת לענין הכשרה ובחינה לתואר ותעודה;
- (3) ייחוד פעולות מסוימות בעבודה סוציאלית לבעלי מומחיות מוכרת;
- (4) סטנדרטים מקצועיים לרמות מקצועיות בעבודה סוציאלית.

חבר הכנסת דוד מנע

⁴ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.